



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 765/2017-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. decembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Olosom, Karola Kašjaka 1, Rajecké Teplice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 4 K 8/2016 z 18. novembra 2016 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41 CoKR 22/2017 zo 16. júna 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. októbra 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 4 K 8/2016 z 18. novembra 2016 (ďalej len „uznesenie súdu prvej inštancie“) a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41 CoKR 22/2017 zo 16. júna 2017 (ďalej len „uznesenie odvolacieho súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že napadnutým uznesením súdu prvej inštancie bol na návrh veriteľa, spoločnosti [REDAKOVANÉ], na sťažovateľku vyhlásený konkurz, pričom uznesenie súdu prvej inštancie bolo potvrdené uznesením odvolacieho súdu.

Sťažovateľka súdu prvej inštancie vyčíta, že návrh na vyhlásenie konkurzu bol nedôvodný a od počiatku ho popierala. Sťažovateľka poukázala na to, že v jej konkurznej veci nedošlo k naplneniu základnej podmienky pre vyhlásenie konkurzu spočívajúcej v pluralite veriteľov – veriteľ, spoločnosť [REDAKOVANÉ], v rámci návrhu na vyhlásenie konkurzu označil pohľadávku druhého veriteľa [REDAKOVANÉ], správcu konkurznej podstaty úpadcu spoločnosti [REDAKOVANÉ], z titulu náhrady škody, ktorá však bola zo strany sťažovateľky od počiatku spochybňovaná.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že „Okresný ako i krajský súd tak plne ignorovali, že pohľadávka veriteľa [REDAKOVANÉ] z titulu tvrdenej náhrady škody je nielenže právne sporná, ale je dokonca i fiktívna. Naproti tomu mi konajúce súd dokonca vytkli, že ja som mala detailne preukazovať nedôvodnosť tejto pohľadávky. Pohľadávku som pritom relevantne od počiatku relevantne namietala... Tvrdenia konajúcich súdov v tomto zásadnom a jednoduchom fakte tak nemajú žiadnu oporu v spise a dôkazoch v ňom obsiahnutých, a ide o zjavnú arbitrárnosť, ktorá v právnom štáte nemá miesta. Nemožno tak uzavrieť, že mám viac ako jedného veriteľa, ako tvrdil navrhovateľ a ako mechanicky a najmä zjavne svojvoľne prevzali okresný súd a krajský súd, čím neboli objektívne splnené esenciálne zákonné podmienky na vyhlásenie konkurzu na moju osobu. Návrh na vyhlásenie konkurzu bol plne účelový a právne nedôvodný.“

Sťažovateľka ďalej poukázala na to, že navrhovateľ, spoločnosť [REDACTED] zamlčal, že ním prihlásená pohľadávka bola z veľkej časti uspokojená, ako aj na to, že jej majetok nepostačoval ani na úhradu trov konkurzu. Pokiaľ sa správca v tejto súvislosti odvolával na možný úspech v konaniach o odporovateľnosti právnych úkonov, tak podľa názoru sťažovateľky z jeho strany ide o „... *absolútne zmätočné tvrdenie, nakoľko žiadne odporovateľné úkony nie sú dané...*“.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. *Základné právo sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], trvale bytom [REDACTED] na súdnu a inú právnu ochranu zaručené podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo na spravodlivý súdny proces zaručené podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu v Žiline sp. zn. 4K 8/ 2016 zo dňa 18.11.2016 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41CoKR 22/ 2017 zo dňa 16.06.2017 porušené bolo.*

2. *Uznesenie Okresného súdu v Žiline sp. zn. 4K 8/2016 zo dňa 18.11.2016 a uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41CoKR 22/ 2017 zo dňa 16.06.2017 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu v Žiline na ďalšie konanie.*

3. *Okresný súd v Žiline a Krajský súd v Žiline sú povinní uhradiť spoločne a nerozdielne sťažovateľovi [REDACTED], [REDACTED], trvale bytom [REDACTED] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu trov konania.“*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaný rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/08, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Z obsahu sťažnosti, ako aj navrhovaného petitu vyplýva, že sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením súdu prvej inštancie a uznesením odvolacieho súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy sú si všetci účastníci v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

1. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením súdu prvej inštancie

V tejto súvislosti ústavný súd predovšetkým poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd.

Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tej časti sťažnosti sťažovateľky, ktorá smerovala proti uzneseniu súdu prvej inštancie, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia označených článkov ústavy a dohovoru uznesením súdu prvej inštancie, pretože preskúmanie jeho postupu bolo zverené Krajskému súdu v Banskej Bystrici ako odvolaciemu súdu. Krajský súd

v Banskej Bystrici vo veci podanej sťažnosti rozhodol uznesením odvolacieho súdu, pričom to bol práve on ako súd odvolací, komu patrila právomoc posúdiť, či sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu súdu prvej inštancie bola dôvodná alebo nie.

Z tohto dôvodu musel ústavný súd odmietnuť tú časť sťažnosti sťažovateľky, ktorá smerovala proti uzneseniu súdu prvej inštancie, pre nedostatok právomoci.

2. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením odvolacieho súdu

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Ústavný súd môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Po preskúmaní uznesenia odvolacieho súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľky nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov Krajského súdu v Banskej Bystrici. Ústavný súd nezistil, že by Krajským súdom v Banskej Bystrici

aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutého uznesenia odvolacieho súdu v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by uznesenie odvolacieho súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažovateľkinou obranou týkajúcou sa absencie plurality veriteľov ako základného predpokladu na vyhlásenie konkurzu sa zaoberal súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd. Odvolací súd v tejto súvislosti správne poukázal na pasivitu sťažovateľky, ktorá sa „... nezúčastnila na pojednávaní dňa 23.8.2016, hoci jej predvolanie bolo doručené v súlade s § 111 ods. 1 Civilného sporového poriadku, na ktorom mala možnosť osvedčiť spornosť navrhovateľom označenej pohľadávky tak, ako uviedla v písomnom vyjadrení. V konaní však okrem písomného vyjadrenia bola nečinná v rozsahu predloženia dôkazov, resp. označenia konkrétnych skutočností, pre ktoré navrhovateľom označená pohľadávka je sporná. Obmedzila sa len na skonštatovanie skutočností, že tento nárok od počiatku popiera, je predmetom súdneho konania a doposiaľ nebolo o nároku právoplatne rozhodnuté. Takéto tvrdenia zo strany dlžníčky nie sú hodnoverným osvedčením spornosti označenej pohľadávky.“

Keďže v zmysle § 19 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je odvolací súd pri rozhodovaní o opravnom prostriedku proti uzneseniu súdu prvej inštancie o vyhlásení konkurzu viazaný stavom v čase vyhlásenia tohto uznesenia, odvolací súd správne uzavrel, že „... tak, ako je uvedené v § 19 ods. 3 ZKR pre odvolací súd je rozhodujúci stav len v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie, kedy dlžníčkou uvádzané skutočnosti neboli ešte známe. Aj ďalšie skutočnosti uvádzané dlžníčkou považuje odvolací súd za právne irelevantné, nakoľko ide o skutočnosti s ktorými sa súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého uznesenia dostatočným spôsobom vysporiadal a právne ich odôvodnil. Dlžníčka mala možnosť pokiaľ popierala navrhovateľom označenú pohľadávku vierohodným spôsobom

presne uviesť na základe akých skutočností predmetnú pohľadávku spochybňuje, nie sa vo všeobecnosti vyjadriť tak ako urobila, že túto pohľadávku popiera.“.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti nedospel k názoru, že by uznesenie krajského súdu bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označenými článkami ústavy a dohovoru, a preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2017